

Ajatuksia Risto Pelkosen kirjasta Tuohelan kylän väki

Suomen Lääkäriliitto, Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Finska Läkaresällskapet ovat julkaisseet tämän kirjan juhlis-tamaan arkkiatri Risto Pelkosen 80-vuotissyntymäpäivää.

Kirjailija kuvaa aluksi teoksensa Tuohelan kylän väki (Maahenki Oy, 2011) tekijöitä ja sisältöä seuraavasti: ”Koivakan kunnan paikallislehden Tuohisten toimittaja Leila Surkka on tehnyt muistiinpanoja ihmisten puheista ja kylän tapahtumista ja koonnut ne suureksi kertomukseksi. Valokuvat ovat löytyneet hänen avopuolisonsa Toni Vianellon kuva-arkistosta. Tällä kirjalla on monta tekijää.” Ja edelleen: ”Tässä kertomuksessa kaikki on fiktiota ja satua. Mikään ei ole totta, mutta kaikki voisi olla totta.”

Samantyyppisen ajatuksen elämän ja kirjallisuuden suhteesta on esittänyt myös kirjailija Erno Paasilinna: ”Se mikä on yleistä kirjoissa, on yleistä elämässä.” Samoin Juhani Aho on todennut eräästä kirjoittamastaan teoksesta: ”Tässä kirjassa on kyllä paljon elettyä ja tunnettua, mutta vielä enemmän kuviteltua. Mutta tuollainen kuvitelu usein on enemmän totta kuin realinen todellisuus.”

Pelkosen kirja on pienen ihmisen puolella. Suvaitsevaisuus on kirjan läpikäyvä teema; vihapuheita ei harrasteta ketään kohtaan. Kirjailija kuvaa suopeasti Åkerlundin romaniperhettä, kylän kulkuria Charlieta, avioliiton

ulkopuolella syntyneitä lapsia ja heidän äitejään, inkeriläistä orpo-tyttöä sekä sotlasten kohtaloita. Myös karjalainen siirtoväestö, suomenruotsalaiset, venäläiset ja virolaiset saavat arvokkaan kohtelun. Tekstissä vilahtaa italialainen avopuoliso, saksalainen kotiopettaja ja saksalainen vuoristojääkäri nuoren naisen Lapin sodan aikaisena miesystävänä. Maamme sisällissotaan vastapuolilla osallistuneita ja eri puolueita edustavia henkilöitä kuvataan tasapuolisesti, kuten myös eri uskontokuntien edustajia. Kylässä vallitsee ekuumeeninen henki.

Kirjan tekstiä on varmaankin hiottu huolella. Ehkäpä samalla, kun tekijä on veistellyt kaarnasta kylän ihmisiä ja jutellut heidän kanssaan. Tekstin aihepiiri toi mieleeni muutaman kotimaisen mieskirjailijan ja heidän tietyt teoksensa: Aapelin (Siunattu hulluus), Veikko Huovisen (Koirankynnen leikkaaja), Ilmari Kivisen (Tiituksen parhaat), Eino Säisän (Kukkivat roudan maat: Kylä elää) ja Heikki Turusen (Simpattaja). He kaikki ovat kuvanneet itäsuomalaista yhteisöä. Miesnäkökulma miehen ja naisen elämään tulee hauskaasti esille Pelkosen kirjassa.

Kirjassa on mainioita henkilö-nimiä ja samojen ihmisten kansanomaisia kutsumanimiä. Kutsumanimien käyttö on tyyppillistä itäsuomalaisille. Kylän ihmisissä on monen perinteisen ammatin harjoittajaa 1950-luvun Suomesa: nuohoojamestari, romukaup-

pias, uittomies, talonmies-keittäjä, metsuri, hevospöytä, postimestari, pyykkäri, kyläseppä, kyläkauppias ja pientilallinen. Myös piian ja lautatarhan taaplarin tehtävät tulevat hoidetuksi.

”Kunnansairaalassa on kaksi lääkäriä, kirurgiaa harjoittava Topi Tarkka sekä sisustauteihin ja neuvolatyöhön keskittynyt Henrik Kukkonen.” Muita terveydenhuoltoalan ammattilaisia ovat ylihoitaja Hilja Rauhanen, kättilö-sairaanhoitaja Naimi Näppärä, apuhoitaja Helmi Kaskinen, edesmennyt apteekkari Mandelin sekä hänen leskeksi jäänyt aviopuolisonsa farmaseutti Hedvig Mandelin, kutsuanimeltään Karvasmanteli.

Kirjaa on kiva lukea, siitä tulee hyvälle mielelle. Kylän asukkaiden arkielämän kuvaukseen on liitetty tietoa heidän sukhistoriastaan, harrastuksistaan ja osallistumisestaan järjestötoimintaan sekä kunnan ja valtakunnan politiikkaan. Ylihuonollisia teemojakin käsitellään kalevalaisen Sammon arvoitukseen asti. Kyläläisistä otetut valokuvat ovat tärkeä osa kirjan kokonaisuutta. ■

JUKKA MUSTONEN, sisätautiopin professori
Tampereen yliopisto